

..... Σ Η Μ Α

Ο. — " Ποντιακοὶ ἀντίλαλοι". Λαογραφική ἐπομπή τοῦ σταθμοῦ μας, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης. Λύρα παίζει ὁ ἴδιος Μουσική ἐπιμέλεια Ἡρακλῆ Κοκοζίδη.

..... τό σημά σβῆνει

Σημειώσαμε κι ἄλλη φορά, φίλοι ἀκροαταί, πῶς οἱ γριές καί οἱ γέροι, — οἱ φορεῖς αὐτοί τῶν παραδόσεων —, δυσκολεύονται, νά δώσουν πληροφορίες καί ἐξηγήσεις, ὅταν τοὺς θέτεις ἀπ' εὐθείας ἐρώτημα ἢ ἐρωτήματα. Τά χάνουν. Για νά ἀποκαλύψης τόν ψυχικό τους κόσμο, χρειάζεται κάποια μέθοδος, ἀλλά καί ἀρκετή ὑπομονή, ἕως νά πετύχης τό σκοπό σου. Θά μοῦ ἐπιτρέψετε ὅμως, φίλοι μου, νά πῶ, ὅτι αὐτή ἡ σχετική δυσκολία, καθόλου δέ μέ κουράζει. Ἀντίθετα, μοῦ δίνει χαρά, γιατί αἰσθάνομαι πολύ μεγάλη εὐτυχία, ὅταν συνομιλῶ μέ γριές καί γέρους, γιά τά περασμένα.

Λοιπόν, ἡ πεῖρα μέ δίδαξε, ὅτι, γιά νά πληροφορηθῇ κανεῖς κάτι ἀπό ἕνα γέρο ἢ μιὰ γριά, δέν πρέπει νά τοὺς κάνει διάφορα ἐρωτήματα, ἀλλά νά τοὺς προκαλέσῃ, νά ἀφηγηθοῦν τήν ἀτομική τους ζωή. Παραδείγματος χάριν ἂν θέλῃς νά πληροφορηθῇς ἀπό μιὰ γριά κάτι γιά τό γάμο, ρώτησέ την, πῶς ἔγινε ὁ δικός της γάμος, καί τότε θά εἶναι σέ θέση, νά σοῦ διηγηθῇ, σχεδόν ὅλα, ὅσα ἔγιναν καί ὅσα εἰπώθηκαν στό γάμο της καί παραπέρα ὅσα ξέρεи, λεπτομερειακά, γιά τό γάμο.

Ἀκοῦστε, τί συνέβη μέ τή μητέρα μου, πού εἶναι καί αὐτή ἕνας ζωντανός φορέας παραδόσεων: Προκάλεσα μιὰ συζήτηση μαζί της, γιά τό μεγάλο της ἀδελφό, πού χρόνια βρισκόταν στήν ξενιτειά. Ἀρχισε, λοιπόν, νά μοῦ περιγράψῃ τόν πόνο τῆς οἰκογενείας καί πρό. παντός τῆς μητέρας της, πού ἦταν καί χήρα. Ἀφοῦ ἡ συζήτηση πῆρε κάποιο τέλος, ἡ μητέρα μου, ἔμεινε γιά λίγο σιωπηλή καί ἔπειτα ἄρχισε νά τραγουδᾷ, χαμηλόφωνα, ἀλλά μέ πολύ πάθος. Βυθίστηκα στή σιωπή καί ἀκουγα μέ προσοχή τοὺς στίχους. Προσπάθησα νά συγκρατήσω, ὅσο τό δυνατό, περισσότερα δίστιχα. Δέν μποροῦσα, νά τήν διακόψω, γιά νά σημειώσω ἀπό ἕνα ἕνα τά δίστιχα, γιατί ἤξερα, πῶς ^{ἐν} ἔκανα κάτι τέτοιο, μέ τό πρῶτο κιόλας δίστιχο, ἡ λαογραφική μου ἀπόπειρα θά σταματοῦσε, γιατί ἡ γριά θά ἔχανε ὅπωςδήποτε καί τή μνήμη καί τήν ψυχή της διάθεση.

‘Αλλά ἄς ἔρθουμε στό τραγοῦδι, πού λέω:

..... Λ Υ Ρ Α

κρύα νερά, κρύα νερά, ποτάμῃ, ποῦ θά πάτεν;
εὐρήναιτε καί τό πουλί μ’, ἐπάρτ’ ἄτο κι’ ἐλάτε.

Τό τραγουδοῦσε αὐτό τῆς μητέρας μου ἡ μητέρα, πού εἶχε τό μεγάλο
γυιό της στήν ξενιτειά.

Οἱ στίχοι ἐκφράζουν μέ λυρισμό τό βαθύ πόνο τῆς μάνας, γιά τόν
ξενιτεμένο γυιό της.

Καί τό συγανό τραγοῦδι συνεχιζόταν:

- Θάλασσα, πλατυθάλασσα, νά κόπεςαι γιαζία,

Νά γίνης στεριά, δηλαδή, γιά νά μποροῦν ν’ ἀνταμωθοῦν πιό γρήγορα καί
πιό εὐκόλα αὐτοί, πού τούς χώρισε ἡ ξενιτειά.

- Τ’ ἔρημον καί ἡ ξενιτειά, ζωντανόν χωρисяν.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Θά συνεχίσωμε τώρα τό πρόγραμμά μας, μέ δίστιχα τῆς ἀγάπης.

..... Λ Υ Ρ Α

Κουρπάνι σ’, παρχαρί τοιτσέι καί Παναγίας δάκρην,
ἡ μύρα σ’ κι’ χορτάεται, ἐμορφάδα σ’ κι’ χάται.

Γλυκό λουλοῦδι, τῆς ἐξοχῆς, ὀλόλαμπρη ἡ θωριά σου, ἡ εὐωδιά σου ἀτέλειω-
τη, δέν χάνεται ἡ ὀμορφιά σου.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

‘Ανοῦστε τώρα τό εἰδυλλιακό τραγοῦδι " Χαμόμηλον ", χαμωμηλιά, κουν-
τομηλιά.

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

‘Ακολοθεῖ ἓνα χαριτωμένο τραγοῦδι, τῆς περιοχῆς Σουρμένων. " Τά χα-
φία ".

..... ΛΥΡΑ-ΤΡΑΓΟΥΔΙ

‘Εδῶ κλείνει ἡ ἐκπομπή μας.

- Τό πᾶμε τήν Τρίτ’, ξάν ἀοῖτιον ὦραν, λέγομ’ ἄτα κι’ ἄλλο καλλι-
ον.-

----- Σ Η Μ Α

Μετεδόθη ἡ λαογραφική ἐκπομπή τοῦ σταθμοῦ μας: "Ποντιακοί ἀντίλα-
λοι, πού γράφει καί ἐπιμελεῖται ὁ συνεργάτης μας Στάθης Εὐσταθιάδης.
Λύρα ἔπαιξε ὁ ἴδος. Μουσική ἐπιμέλεια ‘Ηρακλῆ Κοκοζίδη.